

כפר קרנים אשר בעמק בית שאן

בשעת החפירות, שערכתי מטעם מחלקת העתיקות לרגלי תל אבו־פראג' ליד טירת־צבי לשם בירור טיבם של שרידי היישוב הביזאנטי במקום, נתגלו שרידים של רצפת פסיפס, שבה מופיעים מגורה ושופר על־יד ציורים גיאומטריים. כך הוכח, שלפנינו יישוב יהודי מהמאה השישית. בחיפוש אחרי מקורות ספרותיים הנוגעים ליישוב בסביבה זו לשם קביעת שמו העתיק של המקום עוררו את תשומת־לבי הדברים הבאים בירושלמי, דמאי, פרק ב', דף כ"ב ע"ב: "רב התיר בית שאן... עד היכן — פרשתא ורציפתא ונפשה דפנוטיה עד כפר קרנים וכפר קרנים כבית שאן".

בספר הישוב (כרך ראשון, חלק ראשון, עמ' 97) מציינים את כפר קרנים "במרחק ששה מיל מבית שאן על יד כפר בשם אשר = ASER ; היום תיאציר (2)". ההסבר לזיהוי זה מתפרש מתוך מאמרו של הפרופ. ש. קליין "ספר המסע Itinerarium Burdigalense על ארץ ישראל" (ציון, ספר ו'). שבו (בעמ' 4—5) מתברר עניין "העברת" מקום לידתו של איוב מכפר־קרנים שבעבר הירדן המזרחי, בארץ הבשן, אל הכפר בעל אותו שם בסביבת בית־שאן. המקור הוא ספר המסע של הנוסע מבורדו, המציין את המקום "אשר שם היה כפר איוב, ששה מילין (מבית־שאן)"¹. אך כאן מתגלה קושי בקביעת המקום. המקום של אשר רחוק הרבה יותר משה מילים מבית־שאן וקרוב יותר לשכם. ואלה דברי האונומאסטיקון (הוצאת ע. צ. מלמד), ע' 12: "(93) אשר... והיום יש כפר נקרא כך ברדתך מניאפוליס לבית שאן במיל החמישה־עשר אצל דרך המלך". מכאן גם הזיהוי של אשר עם תיאסיר (צפון־מזרח מתובאס)². אך הנוסע מבורדו מזכיר את המקום, כמקום לידתו של איוב, במיל השישי מבית־שאן. בספר הישוב פוסקים גם לכאן וגם לכאן: בטקסט מציינים את כפר קרנים (ע"ס ההסבר של קליין במאמר הנ"ל על דברי הנוסע מבורדו) במרחק של ששה מיל מבית־שאן, ואילו במפה, בסוף הספר, נראה כפר קרנים ע"י תיאסיר הרחוקה מבית־שאן.

נראה לי, שיש לבכר את הזיהוי של ספר הישוב (טקסט) ולהניח, שהראו לנוסע מבורדו במיל השישי מבית־שאן את מקום לידתו של איוב (לפי ההסבר של קליין). בעוד שאשר היתה אולי תחנת הדרך הקרובה. אם תתקבל דעה זו — יש לחפש את כפר קרנים במקום השרידים של הכפר הביזאנטי סמוך לתל אבו־פראג', שציינתיו למעלה, כי המקום נמצא קרוב למיל השישי מבית שאן (אבן המיל השישי מונחת כ־200 מ' מצפון לשרידיה של היישוב, לא רחוק מתל סופראני)³.

א. גולדשמידט

- 1) ראה בתרגום העברי (ע"י הפרופ. קליין) של החלק הא"י של ספר המסע מבורדו בנספחות, ציון ו', ע' 20. (2) השווה: ערך אשר בנציקלופדיה המקראית, א', ע' 786.
- (3) גולדאר בספרו "אדמת הקדש", עמ' קי"א, קובע בתל אבו־פראג' את ריצפתא (ריצפתא) (ראה בירושלמי דמאי הנ"ל), ואין להבין את כוונתו בזיהוי זה.